

Motion till riksdagen 2006/07:So332

av Lars Ohly m.fl. (v)

Socialpolitik

1 Innehållsförteckning

2	Förslag till riksdagsbeslut	2
3	Inledning	4
4	Socialtjänstens insatser för arbetslösa	4
4.1	Kooperativ för egenmakt	5
4.2	Socioekonomiska bokslut	6
4.3	Främja de sociala arbetskooperativen	7
4.4	Lagen om offentlig upphandling	8
5	Mäns våld mot kvinnor	8
6	Våld i samkönade relationer	10
7	Hemlöshet	12
8	Barns bästa	13
8.1	Barnkonventionen vid beslut om ekonomiskt bistånd	14
8.2	Barns och ungas ekonomi	15
8.3	Hem för vård och boende (HVB)	15
8.4	Socialtjänstens vårdnadsutredningar	16
8.5	Länsstyrelsens tillsyn över socialtjänsten	17
9	Kommission för barnhemsbarnen	18
10	Samhällsnyttiga organisationer	18

Fel! Okänt namn på

2 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en ny parlamentarisk utredning som tar fram förslag för att avhjälpa de brister som beskrivs av Kommittén Valfärdsboks slut.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Socialstyrelsen bör ges i uppdrag att se över vilka förändringar som är nödvändiga för att säkra att socialtjänstlagen inte vantolkas och att arbetsökande i behov av försörjningsstöd behandlas i enlighet med 1 kap. 1 § SoL.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en modell för socioekonomiska boks slut i kommunerna.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att se över möjligheten att från statligt håll ge ett direkt stöd till sociala arbetskooperativ.¹
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att bygga en struktur som kan förse sociala arbetskooperativ med riskkapital med rimliga villkor inom ramen för exempelvis SBAB.¹
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Nutek bör ges i uppdrag att stödja projekt som på detta sätt lyfter fram sociala ambitioner redan i upphandlingsprocessens början.¹
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det behövs en skärpning av 5 kap.11 § socialtjänstlagen.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att skyndsamt bereda förslagen i Utredningen om socialtjänstens stöd till våldsutsatta kvinnor (SOU 2006:65).
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en kompetenshöjning vad gäller våld i samkönade relationer bland alla de instanser som möter våld i partnerrelationer – polis, sjukvård, socialtjänst och kvinnojourer m.fl.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det inte ska vara möjligt att vräka barnfamiljer innan dessa har ett gott boende att flytta till.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att socialtjänstens ansvar för att även barn till asylsökande ska få ett tillräckligt skydd tydliggörs så att exempelvis extrem trångboddhet kan undvikas.²
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ge Institutet för utveckling av metoder i socialt arbete (Socialstyrelsen) i uppdrag att utveckla metoder för att stödja tonårsflickor i krissituationer.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att institutet för metodutveckling inom socialtjänsten bör ges i uppdrag att prioritera utvecklingen av metoder för att integrera barnkonventionen i handläggandet av ekonomiskt bistånd.

Fel! Okänt namn på

14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om en lagändring för att säkerställa att barnbidraget inte ska ingå i beräkningsunderlaget för socialbidrag.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att oegentligheter och lagbrott ska få omedelbara konsekvenser som indragna tillstånd och stängningar av hem för vård och boende och detta ska tydliggöras i den lagstiftning som reglerar verksamheten, dvs. socialtjänstlagen och LVU.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att regeringen bör tillsätta en utredning med uppdrag att se över hur socialtjänstens utredningar i mål om vårdnad, boende och umgänge ska kunna kvalitetssäkras.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att tillsätta en utredning med uppdrag att se över hur länsstyrelsens möjligheter att bedriva en adekvat tillsyn över socialtjänstens hantering av frågor om vårdnad, boende och umgänge ska kunna förbättras.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att barnperspektivet bör stärkas i länsstyrelsernas tillsyn av familjehem och HVB-hem.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att se över länsstyrelsernas sanktionsmöjligheter mot en kommun som bryter mot lagen.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om en oberoende kommission för att utreda barnhemsplaceringarna under efterkrigstiden.

¹ Yrkandena 4–6 hänvisade till NU.

² Yrkande 11 hänvisat till SfU.

Fel! Okänt namn på

3 Inledning

Vänsterpartiet anser att vi just nu är inne i en rehabiliteringsperiod för socialpolitiken. Det gäller att först återställa de skador som "krisåren" fört med sig men att samtidigt se framåt för att utveckla välfärden.

Diskussionen om socialpolitiken har avstannat. I stället för en fortsatt utbyggd välfärd diskuteras repressalier i form av indragna försörjningsstöd för de som inte lever upp till hårda krav på aktiviteter. I stället för att låta barnperspektivet slå igenom så att höjningar av det generella barnbidraget även kommer de barn som lever i familjer med försörjningsstöd till del så talar man om vuxenvärldens marginaleffekter. Vänsterpartiet menar att det går att återskapa en socialpolitik värd namnet. I denna motion föreslår vi därför förbättringar på det sociala området.

År 2001 kom Valfärdsboks slutet med sitt slutbetänkande. Vänsterpartiet menar att det krävs ytterligare satsningar för att komma tillrätta med de problem som Valfärdsboks slutet redovisar. Det handlar om en fortsatt satsning på miljön i skolan, på att öka antalet lärare och kringpersonal, på att ge kommunerna vetorätt när det handlar om att etablera privata skolor. Det handlar om det stora antalet omhändertagna unga. Det krävs ytterligare åtgärder för att stärka fattiga barns ställning och för att förbättra de många ensamstående föräldrarnas situation. Vi har i dag alltför många hemlösa och arbetslösa. Missbruksvården behöver rustas upp då kommunerna minskat resurser till vården och behöver utveckla planering och utvärdering av verksamheten. Det gäller också vilket stöd och hjälp funktionshindrade kan få som inte finns inom personkretsen för handikappreformerna, exempelvis rehabilitering och habilitering.

Vänsterpartiet vill fortsätta att satsa på socialpolitiken för att öka välfärden. Det behövs en ny parlamentarisk utredning som tar fram förslag för att avhjälpa de brister som beskrivs av Valfärdsboks slutet. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

4 Socialtjänstens insatser för arbetslösa

I socialtjänstlagens portalparagraf står det: "Socialtjänsten skall under hänsynstagande till människans ansvar för sin och andras sociala situation inriktas på att frigöra och utveckla enskildas och grupperns egna resurser. Verksamheten skall bygga på respekt för människornas självbestämmanderätt och integritet." Dessa målformuleringar är helt centrala i socialpolitiken.

Socialtjänstlagens (SoL) 4 kap. 1 och 4 §§ används som laglig grund för att ställa krav på arbetslösa för att betala ut försörjningsstöd. Vilken lagrum som tillämpas för olika grupper är olika i olika kommuner. 4 § syftar främst på ungdomar som står utanför arbetsmarknaden. I en del kommuner menar man att 1 § räcker för att ställa krav på alla. Vänsterpartiet menar att 4 § är till

Fel! Okänt namn på

för att ställa krav, medan det är en felaktig tolkning av 1 § om denna används som grund för att ställa krav på arbetslösa. Paragrafen lyder:

Den som inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt har rätt till bistånd av socialnämnden för sin försörjning (försörjningsstöd) och för sin livsföring i övrigt.

Det är inte rimligt att med den utgångspunkten avkräva en arbetssökande tre timmars närvaro på exempelvis ett jobbcentrum, i alla fall inte när den arbetssökande inte erbjuds en meningsfull aktivitet. Det finns avskräckande exempel på hur människor som är analfabeter tvingats sitta och "läsa" platsannonser tre timmar om dagen för att få sitt försörjningsstöd. Utvärderingen av det så kallade Skön-projektet visar också att det ibland ställs orimliga krav för att ett försörjningsstöd ska utgå. Socialstyrelsen bör därför ges i uppdrag att se över vilka förändringar som är nödvändiga för att säkra att socialtjänstlagen inte vantolkas och att arbetssökande i behov av försörjningsstöd behandlas i enlighet med 1 kap. § i SoL. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

4.1 Kooperativ för egenmakt

Alltför många står i dag utanför arbetsmarknaden och en egen försörjning. Många av dessa behöver stöd och rehabilitering för att återfå en plats på arbetsmarknaden. För Vänsterpartiet är det självklart att alla behövs och har en förmåga att positivt bidra till välfärden om de rätta förutsättningarna finns. I stället för att skapa förutsättningar för en arbetsmarknad för alla så talar högerkartellen om arbetslösa och människor som uppbär ekonomiskt stöd i termer av fusk, bidragsberoende och svartjobb. För att möta dessa problem kräver de borgerliga partierna samfällt lägre ersättningar, högre krav och hårdare kontroll av den enskilde i ett alltmer uppskruvat tonläge.

Det är ett faktum att det förekommer både fusk och svartjobb. Men det innebär inte att arbetslösheten kommer att försvinna om man inför hårdare krav och kontroll av de arbetslösa. Den kan bara försvinna om det skapas fler jobb. Oavsett hur hårt alla arbetslösa försöker få ett arbete så kommer de inte att lyckas om inte antalet arbetstillfällen ökar och om inte arbetstillfällena anpassas till individernas olika förutsättningar. Helt enkelt därför att de lediga arbetena är för få.

Fokuseringen på fusk är politiskt motiverad från högern. Om man framställer de som lever i en utsatt situation och tar emot stöd eller pengar från socialförsäkringssystemet på det sättet blir det mindre kontroversiellt att försämra socialbidrag, a-kassa och socialförsäkringar. Vänsterpartiets politik och förslag grundar sig på ett synsätt som respekterar människans rättigheter och möjligheter oavsett om man för tillfället befinner sig i en svår situation. Därför vill vi lyfta fram de sociala arbetskooperativens möjligheter att ersätta utanförskap med egenmakt.

En av de viktigaste förutsättningarna för att komma ur utanförskap är ett eget arbete. Den som har ett arbete kan känna att den bidrar och deltar. Perso-

Fel! Okänt namn på

ner med missbruksproblem och psykisk ohälsa är ofta även arbetslösa och för dessa kan arbete vara rehabiliterande i sig.

Alla människor har dock inte samma förutsättningar att ta vilket jobb som helst på den öppna arbetsmarknaden. Om man har problem med t.ex. missbruk eller psykisk ohälsa är det svårt att prestera hundra procentigt från dag ett. Man kan ha större behov av stöd och hjälp både med arbetet och med att bli fri från ett missbruk eller för att bli frisk. Några som bedrivit ett framgångsrikt arbete med en sådan rehabilitering är sociala arbetskooperativ som Basta och Vägen ut. Sociala arbetskooperativ står för nytänkande även inom den psykiatriska rehabiliteringen och har uppvisat fina resultat och ökad livskvalitet för dem som ingått i dem. Dessutom är kostnaderna lägre än vid traditionella behandlingsmetoder. Verksamhetsformerna ser ut att kunna ge särskilda möjligheter för människor som inte får anställning på annat sätt eller som annars inte skulle starta företag.

Ett socialt arbetskooperativ är en form av samverkan där medlemmarna både äger och bedriver en ekonomisk verksamhet som de har behov och nytta av. Medlemmarna är delaktiga i verksamheten och får på så sätt inflytande och ökat ansvar. Det unika med arbetskooperativt företagande är att det samlar människor som arbetar för gemensamma mål och att de styr tillsammans. I en kooperativ lösning är det flera personer som delar på arbete, ansvar och glädje.

När vi talar om dessa sociala arbetskooperativ så bör de inte förväxlas med t.ex. personalkooperativ som genom avknoppning tar över befintlig verksamhet inom t.ex. barnomsorgen eller hälso- och sjukvården. Här är det i stället rehabiliteringen av människor som av olika anledningar har svårt att ta sig in på arbetsmarknaden som står i fokus.

Samtidigt är det inte frågan om någon ”pysselsättning” utan det handlar om ett riktigt arbete med riktigt ansvar. Denna egenmakt och respekt för individen utgör en oerhörd kraft i arbetskooperativens effektiva rehabiliteringsarbete. Kombinationen av rehabilitering och arbete under eget ansvar har visat sig svårslagen.

4.2 Socioekonomiska bokslut

Den främsta vinsten med sociala arbetskooperativ är naturligtvis vinsten för den enskilde, som genom egenmakt och ansvar successivt tar sig tillbaka in i samhällsgemenskapen. Värdet av den resan kan inte mätas i pengar. Men det är inte bara individen som tjänar på arbetskooperativen.

Så hur kan man ur ett samhälleligt perspektiv värdera de sociala arbetskooperativens insatser? Nationalekonomerna Ingvar Nilsson och Anders Wadeskog har arbetat fram en modell för socioekonomiska bokslut. Nilsson och Wadeskog har studerat missbrukare som rehabiliterats på Basta och Vägen ut. Modellen går ut på att man beräknar den samhälleliga kostnaden för personen när den är aktiv missbrukare och ställer detta mot kostnaden för samhället under rehabilitering i ett socialt arbetskooperativ. Resultatet av en sådan kalkyl är att det är oerhört lönsamt för samhället att människor rehabili-

teras inom ramen för sociala arbetskooperativ. Enligt Ingvar Nilssons och Anders Wadeskogs beräkningar skapar Basta en samhällsvinst på 1,25 miljoner kronor per medarbetare och år. Samhället tjänar igen de pengar som man betalar för rehabiliteringen på Basta på två månader.

Problemet i dag enligt Nilsson och Wadeskog är att man sätter den egna organisationen (t.ex. kommun, landsting, försäkringskassa etc.) i centrum istället för individen. Det gör att man inte ser vinsterna av rehabilitering lika tydligt som man skulle göra om det var en och samma ekonomi. Men det innebär också ett sämre stöd för den enskilde.

De socioekonomiska boksluten är en högtintressant modell som vi vill ska användas för att styra samhällets resurser mer effektivt och visa på lönsamheten med rehabilitering och behandling. Därför bör det tas fram en modell för hur man kan använda socioekonomiska bokslut i praktiken för att synliggöra kommunernas och resten av samhällets hela kostnadsbild i förhållande till kvinnor och män som har behov av rehabilitering och behandling på grund av t.ex. missbruk eller psykisk ohälsa. Det är viktigt att ha ett genusperspektiv med i sammanhanget då arbetsmetoden även ska synliggöra skillnader i hur könen behandlas. En viktig fråga att belysa är exempelvis om mäns rehabilitering är mer inriktad på arbete än kvinnors.

Vi vill därför att riksdagen ger regeringen i uppdrag att ta fram en modell för socioekonomiska bokslut i kommunerna. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

4.3 Främja de sociala arbetskooperativen

När det gäller samhällets stöd till sociala arbetskooperativ har Nutek fått i uppdrag att bidra till att utveckla företagandet inom den sociala ekonomin. Det innebär i huvudsak ett stöd till kooperativa utvecklingscentrum runt om i landet, men även pengar till projekt.

De 25 kooperativa utvecklingscentrumen i landet har i dag 110 personer anställda. 70 av dessa är kooperativa rådgivare. Dessa arbetar med att ge information och råd till dem som vill starta och driva företag i kooperativ form. De kooperativa utvecklingscentrumen finansieras till hälften med statsbidrag från Nutek.

Vi menar att även om de kooperativa utvecklingscentrumen gör ett viktigt arbete till stöd för en del kooperativ, så bör man se över möjligheten att mer direkt stödja de sociala arbetskooperativen från statligt håll. Ett sådant stöd skulle kunna läggas upp på många olika sätt men bör på ett eller annat sätt knytas till omfattningen av verksamheten och det sociala innehållet. Ett sådant stöd bör också vara mer långsiktigt än projektstöden och ta särskild hänsyn till att det blir en rättvis fördelning mellan könen. Därför bör regeringen se över möjligheten att från statligt håll ge ett direkt stöd till sociala arbetskooperativ. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

De sociala arbetskooperativen har också behov av att lättare få tillgång till riskkapital. Vilken bank beviljar ett lån på ett par miljoner om det är en sammanlutning av 100 före detta missbrukare som frågar? Därför är kooperati-

Fel! Okänt namn på

ven i dag hänvisade till att söka projektmedel, men projektformen är inte alltid den mest lämpade för att utveckla kooperativ verksamhet. Därför bör staten bygga en struktur som kan förse sociala arbetskooperativ med riskkapital med rimliga villkor inom ramen för exempelvis SBAB. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

4.4 Lagen om offentlig upphandling

Många sociala kooperativ lyfter upp den krångliga offentliga upphandlingsprocessen som ett hinder för deras möjlighet att få uppdrag från den offentliga sektorn. Vi menar att det mesta av den verksamhet som upphandlas i dag borde vara kvar i offentlig regi. Detta eftersom vi vill ha en stark offentlig sektor och vinstintresset är en skadlig drivkraft inom många verksamheter.

Samtidigt menar vi att när kommuner, landsting eller staten behöver upphandla tjänster som klottersanering, transporter och parkskötsel, för att bara ta några exempel, ser vi naturligtvis hellre att ett socialt arbetskooperativ får ett uppdrag än att en mer kommersiellt inriktad aktör tar det. Därför menar vi att ett socialt hänsynstagande i större utsträckning borde vägas in i upphandlingsprocessen. Vi vill pröva om det finns möjlighet att arbeta med socioekonomiska bokslut även i detta sammanhang.

Den bästa lösningen i upphandlingssammanhang är om en kommun som vill upphandla t.ex. parkskötsel redan i sin uppdragsbeskrivning efterfrågar parkskötsel, klottersanering eller liknande visar att ett socialt hänsynstagande kommer att vägas in i upphandlingsprocessen. På så sätt får de sociala kooperativen möjlighet att konkurrera på lika villkor med andra aktörer och deras samhällsnytta värderas redan från början. Nutek bör därför ges i uppdrag att stödja projekt som på detta sätt lyfter fram sociala ambitioner redan i upphandlingsprocessens början. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

5 Mäns våld mot kvinnor

För att nå ett jämställt samhälle måste kvinnor ges ökat utrymme i alla samhällssfärer och män ta ett större kollektivt ansvar och arbeta mot sin egen överordning.

Föreställningar om manligt och kvinnligt präglar och återskapas inom samtliga samhällssfärer. Isärhållandet av könen är tydligt redan i skolan och återspeglas sedan i en segregerad, orättvist värderad och lägre avlönad arbetsmarknad. Kvinnors underordning i alla slags beslutsprocesser är ett faktum.

Mäns makt över kvinnor tar sig många uttryck. Det könsrelaterade våldet som män utsätter kvinnor för är det yttersta uttrycket för det ojämlika maktförhållandet mellan könen.

Fel! Okänt namn på

Vänsterpartiet har tidigare motionerat om en ändring i socialtjänstlagen för att stärka socialnämndens skyldighet att ge stöd och hjälp till brottsoffer. Denna bestämmelse gäller särskilt kvinnor som utsätts för våld och övergrepp. Den föreslagna förändringen handlar om att byta ut ordet ”bör” mot ordet ”skall” i socialtjänstlagens 5 kap. 11 §. Den förra regeringen lovade att genomföra en sådan förändring av lagen under hösten 2006. Riksdagen lämnade också under förra mandatperioden ett tillkännagivande till regeringen med den innebörden. Hur den nuvarande borgerliga regeringen kommer att agera är än så länge oklart. Därför bör även den nya riksdagen göra ett tillkännagivande där det klargörs att det behövs en skärpning av socialtjänstlagens 5 kap. 11 §. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Kvinnojourerna, och på senare tid även tjejjourerna, står i stor utsträckning för de praktiska stödinsatserna till utsatta flickor, kvinnor och deras barn. Genom det ideella frivilligarbete som utförs av kvinnor i jourerna hjälper de staten att spara mycket pengar. Vänsterpartiet är stolt över att ha bidragit till att kvinnojourerna tillförts 100 miljoner kronor om året. Kommunerna måste nu ta sitt ansvar för att tillgodose kompetent stöd till samtliga våldsutsatta kvinnor som söker hjälp. De måste utbilda socialtjänstens personal, men också personal som arbetar med funktionshindrade och äldre. Kunskapen om mäns våld mot kvinnor måste förbättras rejält, inte minst när det gäller kunskap för att förbättra stödet till våldsutsatta kvinnor med funktionshinder eller pågående missbruk. Det måste också finnas kunskap och metoder för att ge stöd till de flickor och kvinnor, men också pojkar, som utsätts för s.k. hedersrelaterat våld. Barnperspektivet måste alltid finnas med och stödet till de barn som bevittnat våld mot sin mamma måste förbättras. För att stimulera en kompetensutveckling inom socialtjänsten och bland personal som arbetar med funktionshindrade så avsätter vi 55 miljoner per år från 2007. Pengar för detta ändamål föreslås i Vänsterpartiets motion för utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg (2006/07:So439).

Länsstyrelsernas granskningar av kommunernas arbete på området visar att frågan om mäns våld mot kvinnor är eftersatt. Länsstyrelserna bör öka sina insatser, verka för en ökad regional samverkan, göra mer ingående granskningar av kommunerna och mer frekvent rapportera till regeringen.

Utredningen om socialtjänstens stöd till våldsutsatta kvinnor (SOU 2006:65) kom i juni med betänkandet *Att ta ansvar för sina insatser*. Där konstaterar man att det sker en positiv utveckling på området, men att det kvarstår allvarliga brister. Bland annat varierar stödinsatserna mellan kommunerna och de är i alltför hög grad beroende av om socialsekreteraren har kunskap kring mäns våld mot kvinnor. I betänkandet finns en rad förslag som Vänsterpartiet är positivt till, som t.ex. ett ökat ansvar för länsstyrelsen när det gäller samordning av insatser över kommungränser och för fortbildning och annan kompetensutveckling. Förtydligande när det gäller tillsynen genom utarbetandet av relevanta bedömningskriterier för socialtjänstens arbete när det gäller våldsutsatta kvinnor och barn och utredning av möjligheten att göra socialtjänstens insatser till en del av den officiella socialtjänststatistiken, något som skulle synliggöra både insatser och brist på sådana. Dessa förslag är

Fel! Okänt namn på

mycket angelägna. Regeringen bör därför skyndsamt bereda utredningens förslag till förändringar. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

I rapporten från Mobilisering mot narkotika om mäns våld mot missbrukande kvinnor (2005) så framgår det att det är mycket vanligt att dessa kvinnor utsätts för våld, ofta av sina tillika missbrukande män. Vidare kritiserar myndigheterna för att våldet ofta ses som en effekt av missbruket snarare än som ett kvinnofridsbrott och att den utsatta kvinnan inte betraktas som ett brottsoffer. Det är helt nödvändigt att även missbrukande kvinnor ska kunna få hjälp och skydd mot en man som utsätter dem för våld.

Även funktionshindrade kvinnor är särskilt utsatta och har särskilda behov av stöd när de utsätts för mäns våld. Det faktum att många kvinnojourer har svårt att ta emot dessa kvinnor är en särskilt försvarande omständighet. Vi utvecklar resonemangen kring detta i Vänsterpartiets riksdagsmotioner om missbruksvård respektive handikappolitik. Kvinnojourerna har många gånger ytterst begränsade resurser, och därför menar vi att det behöver tillföras medel för att stimulera en tillgänglighetsanpassning av jourerna. För att stödja kvinnojourerna i det arbetet avsätter vi 10 miljoner per år från 2007. Pengar för detta ändamål föreslås i Vänsterpartiets motion för utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg (2006/07:So439).

Vi menar att de mest utsatta kvinnorna ska ha det bästa och inte som i dag det sämsta skyddet och stödet. Det är dags att förbättra stödet till kvinnor som utsätts för mäns våld och som samtidigt har andra problem, såsom missbruk eller psykiskt funktionshinder. Ett första steg i det är att inrätta särskilda resursjourer i storstäderna som ska bedriva kvinnojourverksamhet för kvinnor med särskilt stora behov. De kommuner som blir aktuella för det särskilda stödet får samtidigt ett ansvar för metodutveckling, utvärdering och för att föra kunskapen vidare till andra kommuner. För detta ändamål avsätter vi 20 miljoner om året. Pengar för detta ändamål föreslås i Vänsterpartiets motion för utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg (2006/07:So439).

6 Våld i samkönade relationer

Länge sågs mäns våld mot kvinnor i nära relationer som en privatsak och något som utomstående inte skulle lägga sig i. Det synsättet håller på att förändras i och med att det i dag finns mer kunskap och forskning om mäns våld mot kvinnor. Lagstiftningen har ändrats under åren och stödinsatser har tillkommit. Trots det återstår fortfarande mycket att göra och mörkertalet är stort.

Våld i samkönade parrelationer har däremot inte diskuterats lika mycket. I skriften *Kvinna slår kvinna och man slår man* av Nationellt råd för kvinnofrid, konstateras det att många bi- och homosexuella kvinnor och män i dag lever otrygga i sina egna hem, likt så många heterosexuella kvinnor. De utsätts för misshandel, sexuella övergrepp och psykisk misshandel. Enligt till-

Fel! Okänt namn på

gänglig europeisk och amerikansk statistik har 25 till 45 procent av alla lesbiska kvinnor varit utsatta för någon form av våld i en lesbisk relation. Det saknas säker statistik över homosexuella mäns situation, men även här finns det studier som antyder att utsattheten är minst lika hög som för lesbiska kvinnor.

De som utsätts för våld i en samkönad parrelation har att övervinna dels svårigheten att tala om att de blir slagna av sin partner, dels att tala om sin homosexualitet. Vi lever fortfarande i ett samhälle där många inte ens för sina närmaste har talat om att de lever med en partner av samma kön. Det finns också fördomar som försvårar upptäckten av våld i samkönade parrelationer. När en man slår en man möter omgivningen det med kommentarer som: ”Det är väl bara att slå tillbaka.” En kvinna som blir slagen av en annan kvinna möts av attityden att ”det är inte möjligt, kvinnor slåss inte” och blir därmed osynliggjord.

Samtidigt som våldet i de samkönade parrelationerna måste tas på största allvar är det viktigt att förstå att det är skillnad på våld och våld. Mäns våld mot kvinnor, eller begreppet sexualiserat våld, har ojämlikheten mellan könen som grogrund och dess uttryck existerar och återskapas överallt i vårt samhälle. Att använda begreppet sexualiserat våld (misshandel, våldtäkt, sexuella trakasserier, ofredande etc.) är att ta ställning för en förståelse av våldet som en del i en patriarkal samhällsstruktur, och att det måste studeras med fokus på maktförhållanden mellan könen. Arbetet för att stoppa det sexualiserade våldet måste ske utifrån insikten att det handlar om makt och samhällsstrukturer. Maktrelationen mellan kvinnor och män är den samhällseliga ”ram” inom vilken övergrepp mot kvinnor möjliggörs.

När det kommer till våld inom samkönade parrelationer är kopplingarna till makt och kontroll ganska lika de som man kan se i en tvåkönad relation. Samtidigt är förhållandena naturligtvis inte identiska eftersom kön inte bara har betydelse inom familjen. Det som är viktigt att slå fast är emellertid att trots att vi här diskuterar våld i samkönade relationer, vilket bland annat förövas av kvinnor, så innebär det inte att man kan dra slutsatsen att män och kvinnor är lika goda kålsupare när det kommer till våld inom en parrelation. Mäns och kvinnors olika positioner i den patriarkala samhällsstrukturen gör helt enkelt att betydelsen av deras våldshandlingar blir helt olika. Att Vänsterpartiet lyfter upp lesbiska kvinnors våld i samkönade relationer innebär alltså inte på något sätt ett relativiserande av mäns våld mot kvinnor, utan är helt i linje med vår analys av det patriarkala systemet.

Kunskapen och statistiken om våld i samkönade relationer behöver öka för att ge möjlighet att skapa förutsättningar att på olika sätt hjälpa och stödja personer som utsätts för detta våld. Det behövs en kompetenshöjning bland alla de instanser som möter våld i partnerrelationer – polis, sjukvård, socialtjänst och kvinnojourer m.fl. – om våld i samkönade relationer. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

7 Hemlöshet

Under 1960- och 1970-talen gjordes en rad insatser för att komma till rätta med bostadsbristen. Staten införde finansieringsgarantier för byggandet och kommunerna prioriterade bostadsplanering och markupplåtelse. Alla satsningar som gjordes under den här perioden var inte helt lyckade men de innebär att hemlösheten under perioden 1975–1985 kraftigt minskade. Under 1990-talet har den återkommit och permanentats på en för hög nivå.

För att förhindra hemlöshet krävs verktyg för kommuner och stat för att förebygga och bekämpa den hemlöshet som är ett faktum. Det viktigaste för att lösa problemet är att bygga bostäder som de flesta har råd att bo i. Dessutom måste bostadsbidragen fungera på ett sådant sätt att de grupper som av ekonomiska skäl i dag inte kan söka eller behålla bostäder får en rimlig möjlighet att göra detta. Men därutöver krävs regleringar så att bostadsförsörjningen fungerar och bostäder kan fördelas under ordnade och icke-diskriminerande former, något som en fri marknad aldrig kan garantera. Vänsterpartiet tar i en särskild motion upp en rad förslag som bör genomföras för att ingen ska behöva vara bostadslös, och där vi bland annat kräver att det i 4 kap. 1 § socialtjänstlagen införs en bestämmelse om allas rätt till en egen bostad.

Alla barnfamiljer har inte ens en bostad och tvingas t.o.m. att vara med om vräkningar. Utredningen ”Vräkning och hemlöshet – drabbar också barn” (SOU 2005:88) bedömer att ca 1 000 barn per år berörs av vräkningar. I utredningen pekar man på behovet av att se vräkningen av barn som ett gemensamt ansvar för både socialtjänsten och kommunernas bostadspolitik. Ur ett barnperspektiv är ”tak över huvudet” inte tillräckligt. Det är boenden som ofta är av tillfällig karaktär. För barn blir tillfälligt boende en fortsatt otrygghet med byte av skola, dagis och kamrater.

Vänsterpartiet menar att det är oacceptabelt att barn vräks och är hemlösa. Därför bör vräkningar av barn förbjudas. Det ska inte vara möjligt att vräka barnfamiljer innan dessa har ett gott boende att flytta till. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Ett annat svårt problem handlar om boendesituationen för asylsökande barn. Många av dessa barn isoleras i åratal på förläggningar i väntan på att asylprocessen ska vara avklarad. Många barn blir, bl.a. på grund av att det kommunala flyktingmottagandet inte är tillräckligt, dessutom kvar på förläggningen även efter det att uppehållstillstånd beviljats. När ett permanent uppehållstillstånd beviljats är det viktigt att barn som t.ex. kommit i gång med sin skolgång under asyltiden får stanna i kommunen. Men som lagstiftningen i dag är utformad kan kommuner neka att ta ansvar för de flyktingbarn som bor i kommunen. Barn som gått i samma skola i mer än ett år kan därmed tvingas att flytta till en helt annan kommun och skola när de får uppehållstillstånd. För att komma till rätta med detta problem behöver en översyn göras av det s.k. vistelsebegreppet i socialtjänstlagen. När det gäller asylsökandes barns boendesituation är det viktigt att betona rätten till eget boende (EBO). Vänsterpartiet menar att begränsningar av EBO inte kommer att lösa problem med segregation, trångboddhet m.m. Ungefär hälften av de som söker asyl

ordnar sin bostad själva och många har självklart sökt sig till bostadsorter där det finns en rimlig chans att få jobb och där släktingar eller bekanta kunnat ordna bostad. Bostadsbristen i storstäderna, som skapat trångboddhet inte bara för asylsökande, har förvärrats av den kraftiga minskningen av bostadsbyggandet och politikernas nedskärnings- och privatiseringspolitik. Vi menar att bostadsersättning vid eget boende bör återinföras och förstärkas. Sociala problem minskar inte för att man lyfter ut en grupp från ett bostadsområde.

De asylsökande som i dag väntar på besked skulle inte få någon bättre social situation på en flyktingförläggning. Det finns nämligen stora problem med trångboddhet i Migrationsverkets anläggningsboende, och det är inte ovanligt att det bor två familjer med sammanlagt upp till tio personer i en liten tvårumslägenhet. Sloandet av bostadsersättningen vid eget boende innebär att fattiga människor görs ännu fattigare. Vänsterpartiet vill understryka att alla barn som bor i en kommun har rätt till en boendesituation som ger tillräckligt utrymme och möjlighet till integritet. Enligt barnkonventionen ska de rättigheter som anges i konventionen tillfalla alla barn oavsett barnets ställning i landet. Därför bör socialtjänstens ansvar för att även barn till asylsökande ska få ett tillräckligt skydd tydliggöras så att exempelvis extrem trångboddhet kan undvikas. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

8 Barns bästa

En nationell strategi för att förverkliga FN:s konvention om barnets rättigheter antogs 1999 av en enhällig riksdag. Barnkonventionen skulle genom den beslutade strategin genomsyra alla beslut i riksdag, kommuner, landsting och statliga myndigheter. Barnombudsmannen fick ett utökat uppdrag med uppgift att vara motorn i arbetet med att sprida, integrera och följa upp barnkonventionen.

Under senare år har det kommit flera rapporter från Barnombudsmannen, Rädda Barnen och Socialstyrelsen m.fl. som visar att barnkonventionen inte genomsyrar alla områden. Brister finns i bl.a. socialtjänsten vid bedömning av ekonomiskt bistånd, vid vräkningar och även i socialtjänstären som direkt berör barn, t.ex. omhändertaganden. Det är synnerligen allvarligt då socialtjänsten är det yttersta skyddsnätet i samhället och som i vissa fall har ett direkt skyddande uppdrag när det gäller barn som far illa. Vänsterpartiet kräver därför i en särskild motion om barnpolitik att barnkonventionen inkorporeras i svensk lagstiftning.

Flickor och pojkar bemöts tidigt på olika sätt utifrån kön. De studier som tidigare gjorts har ofta fokuserat på flickors behov och villkor. Det har inneburit att man riskerar att cementera pojken som norm samtidigt som man osynliggör pojkars behov. Könsstrukturer blir också tydliga i familjerättsfrågor och i situationer där socialtjänsten ska relatera till föräldrarna. Kvinnorna ges där störst ansvar för barnet och om modern inte längre klarar av det

Fel! Okänt namn på

ansvaret räknas inte alltid fadern som ett reellt alternativ som ensam vårdnadshavare, utan i stället blir familjehemsplacering ofta aktuell.

Många barnfamiljer i världen måste fly från sina hemländer. Det finns även flyktingbarn som kommer hit helt ensamma. Dessa barn behöver, i avsaknad av sina föräldrar, en annan vuxen person som kan ta tillvara deras rättigheter. Till dessa barn utses en god man. Det står också i utlänningslagen att vi ska vara lyhörda och lyssna på barnen och ta hänsyn till deras behov. De behöver ofta hjälp för att hantera svåra upplevelser. Det är viktigt att detta inte bara blir goda ord utan att barnen ses i socialpolitiken och att socialtjänsten synliggör och arbetar aktivt för att förbättra asylsökande barnfamiljers och ensamkommande barns situation.

Flickors och pojkars sexualitet betraktas på olika sätt och socialtjänsten tenderar att betrakta tidig och aktiv sexualitet hos flickor som ett problem. Det används inte sällan som ett skäl för familjehemsplacering. Generellt kan man säga att tonårsflickor ofta placeras i familjehem på grund av relationsproblem och pojkar på grund av beteendeproblem. Flickors problem uppmärksammas senare än pojkars, vilket visar på att flickors situation tycks vara relativt osynlig fram till dess att flickorna kommer upp i tonåren. Vänsterpartiet föreslår att regeringen ger Institutet för utveckling av metoder i socialt arbete (IMS) (Socialstyrelsen) i uppdrag att utveckla metoder för att stödja tonårsflickor i krissituationer. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

8.1 Barnkonventionen vid beslut om ekonomiskt bistånd

Trots en stark ekonomisk återhämtning under den senaste mandatperioden, 2002–2006, då många fått det bättre, har de ekonomiskt mest utsatta barnen fortsatt att halka efter. Rädda Barnens rapport *Barnfattigdomen i Sverige 2004* visar att andelen ekonomiskt utsatta barn har minskat något i Sverige totalt sett. Däremot visar rapporten tydligt att klyftorna mellan fattiga och rika barn har ökat ytterligare. Barn i en ekonomiskt utsatt situation återfinns ofta i familjer som får ekonomiskt bistånd eller i familjer som lever strax över gränsen för rätten till ekonomiskt bistånd. I dessa grupper är de flesta barn till ensamstående föräldrar eller till föräldrar som invandrat.

Ekonomiskt bistånd ska tillförsäkra den enskilda en skälig levnadsnivå, en levnadsnivå som inte preciseras i lagtexten eller i dess förarbeten. Därför måste biståndet relateras till den aktuella situationen och den allmänna standardutvecklingen. Det finns i dag en undre gräns för vad som ska ingå i en skälig levnadsnivå men inte en övre. Det finns därför utrymme för att exempelvis ta hänsyn till barnens behov.

Vi har konstaterat att många barn berörs av besluten om ekonomiskt bistånd. Trots det vägs sällan eller aldrig barnets bästa, utifrån barnkonventionens anda, in i beslutet om ekonomiskt bistånd. Hösten 2003 granskade Länsstyrelsen i Stockholms län hur barnets bästa beaktats i bedömningen av ekonomiskt bistånd. Det visade sig att trots kommunernas riktlinjer om att barnets bästa ska betonas så har det inte fått genomslag.

Vänsterpartiet anser att det är oacceptabelt att barnets bästa inte beaktas i besluten om ekonomiskt bistånd. Barn som lever i ekonomiskt utsatta miljöer under sina första år riskerar att få en betydligt sämre hälsa, ökad risk för utanförskap och större svårigheter att ta plats i samhället jämfört med jämnåriga. Institutet för metodutveckling inom socialtjänsten bör ges i uppdrag att prioritera utvecklingen av metoder för att integrera barnkonventionen i handläggandet av ekonomiskt bistånd. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

8.2 Barns och ungas ekonomi

I dag minskar föräldrarnas försörjningsstöd när barnbidraget höjs. Det betyder att redan utsatta barn inte får del av den ökade välfärden på samma sätt som andra barn. Vänsterpartiet kräver en lagändring för att säkerställa att barnbidraget inte ska ingå i beräkningsunderlaget för socialbidrag. Vi anser att det är av yttersta vikt att säkerställa att också de allra fattigaste får ta del av barnbidragshöjningar. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Familjer ska heller inte få reducerat försörjningsstöd på grund av att ungdomar i familjen exempelvis sommarjobbar. Enligt våra uppgifter varierar praxis på detta område från kommun till kommun. Vi anser att det ska gälla lika för alla. Det handlar oftast om mycket små inkomster som ungdomar behöver för att kunna delta i olika fritidsaktiviteter. Lön som barn i familjen tjänar ska undantas, förslagsvis upp till gränsen för skatteplikt. En utredning av detta pågår just nu och ska lämna sitt slutbetänkande den 1 november 2006. Därför avstår vi nu från att komma med något yrkande, eftersom vi förutsätter att regeringen när utredningen är klar kommer att komma med förslag till förbättringar på området.

8.3 Hem för vård och boende (HVB)

Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet lade under år 2003 fram en rad förslag till riksdagen för att stärka utsatta barns situation. (prop. 2002/03:53). Dessa förslag antogs av riksdagen i juni 2003. Skyddet för barn i utsatta situationer stärktes genom att socialtjänsten, hälso- och sjukvården samt förskolan, skolan och skolbarnsomsorgen blev skyldiga att samverka med samhällsorgan, organisationer och andra när det gäller barn som far illa eller riskerar att fara illa. Anmälningsskyldigheten enligt socialtjänstlagen utvidgas till att även omfatta myndigheter inom kriminalvården och rättspsykiatri. Det införs också i brottsbalken en ny regel om skärpta straff för brott inom familjen som begås mot eller inför barn. Regeln innebär att ett straff kan skärpas om brottet skadat eller hade kunnat skada tryggheten och tilliten hos ett barn i barnets förhållande till en närstående person.

Vänsterpartiet menar att detta är ett sätt att stärka barns rätt och skydd och vill fortsätta på den vägen. Lagen om särskilda bestämmelser för vård av unga

Fel! Okänt namn på

(LVU) har för närvarande ingen portalparagraf som kan ge skydd och en ökad kvalitet åt vården och behandlingen av unga. Detta bör få en tydlig skrivning. Det bör också i LVU införas en regel om hur kommunens tillsyn ska utformas. Vi anser att formuleringen i 13 § LVU är vag och behöver skärpas. Där står nu endast: ”Socialnämnden skall noga följa vården av den som får vård med stöd av denna lag.” Riksdagens revisorer föreslog i sin granskning av Statens institutionsstyrelse att en oberoende tillsyn av deras verksamhet skulle inrättas. Vi anser att detta borde utvidgas till att en tillsynsverksamhet inrättas för hela området och som kunde placeras vid Socialstyrelsens regionala enheter. Utöver detta måste länsstyrelsernas tillsyn av HVB regleras så att alla hem granskas årligen med inriktning på att kvalitetssäkra behandlingen. Vi anser också att oegentligheter och lagbrott ska få omedelbara konsekvenser som indragna tillstånd och stängningar av hem för vård och boende. Detta ska tydliggöras i den lagstiftning som reglerar verksamheten, dvs. socialtjänstlagen och LVU. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

8.4 Socialtjänstens vårdnadsutredningar

Mål om vårdnad, boende och umgänge är indispositiva, vilket innebär att domstolen har en egen utredningsskyldighet i sådana mål. Enligt 6 kap. 19 § föräldrabalken ska domstolen se till att frågor om vårdnad, boende och umgänge blir tillbörligt utredda. Innan domstolen avgör ett ärende ska socialnämnden ges tillfälle att lämna upplysningar. Domstolen får även uppdra åt socialnämnden eller annat organ att utse någon som ska verkställa en sådan utredning. Rätten får fastställa riktlinjer för utredningen samt ska se till att denna bedrivs skyndsamt. Den som verkställer utredningen ska söka klarlägga barnets inställning om det inte är olämpligt.

Socialtjänstens utredningar om vårdnad, boende och umgänge kommer följaktligen i flertalet mål att ligga till underlag för domstolens bedömning i det enskilda fallet. Den som verkställer en vårdnadsutredning är inte skyldig att lämna en rekommendation till beslut. Vårdnadskommitténs granskning av vårdnadsutredningar visar att utredaren ändå som regel lämnar en rekommendation till beslut i utredningen. Domstolen följde utredarens förslag i mer än åtta av tio fall (SOU 2005:43 s. 249). Utredaren har därför en stor makt över domstolens beslut och barnets framtida tillvaro. I bästa fall är utredaren väl insatt i barnets situation och förmår att se vad som är bäst för barnet. Dessvärre har vi sett alltför många exempel på fall som avviker från den önskvärda situationen och att barnets vilja och inställning alltför ofta negligeras. Barnets bästa måste alltid vara ledstjärnan för utredningsarbetet och därför måste barnets inställning alltid beaktas.

En kvalitetssäkring av utredningarna bör ske genom ett medvetet arbete på flera plan samtidigt. De socialsekreterare som verkställer utredningar om vårdnad, boende och umgänge bör erbjudas fortlöpande vidareutbildning på området. Länsstyrelsen bör få ökad möjlighet att bedriva tillsynsverksamhet. Sist men inte minst bör studenter och verksamma socialsekreterare ta del av aktuell kunskap och forskning om könsmaktsordningen och om mäns våld

mot kvinnor. Regeringen bör därför tillsätta en utredning med uppdrag att se över hur socialtjänstens utredningar i mål om vårdnad, boende och umgänge ska kunna kvalitetssäkras. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

8.5 Länsstyrelsens tillsyn över socialtjänsten

Länsstyrelsen utövar tillsyn över socialtjänstens verksamhet. Det innebär bl.a. att länsstyrelsen ska se till att kommunerna följer gällande lagar och bestämmelser samt granska hur personer som varit i kontakt med socialtjänsten behandlats. Vid granskningen av vårdnads- och barnavårdsutredningar inriktar sig länsstyrelsen på om utredarna handlagt ärendet formellt korrekt och om barnperspektivet finns med eller inte.

Länsstyrelsens tillsynsrapporter visar ofta att barnperspektivet saknas i socialtjänstens utredningar. Kritiken handlar ofta om brister i rättssäkerheten eller att det barn som är huvudperson i utredningen inte tillfrågats om sin inställning. Den person som anser sig ha blivit partiskt behandlad av socialtjänsten har mycket små möjligheter att få upprättelse. Avsikten med länsstyrelsens kritik är snarare att den kritiserade socialnämnden ska förändra sitt arbetssätt än att ge enskilda personer upprättelse. Om socialnämnden har följt lagstiftningen har inte länsstyrelsen någon möjlighet att agera. Länsstyrelsen saknar dessutom ofta tillräckliga resurser för att kunna utöva en tillräckligt omfattande tillsyn av socialtjänstens verksamhet.

Vi har sett exempel där en länsstyrelse med tillsynsansvar över socialtjänsten i 33 kommuner enbart haft fyra tjänstemän anställda för att fullgöra detta omfattande uppdrag. Länsstyrelsen har därmed otillräckliga möjligheter att utöva tillsyn, och konsekvensen blir att rättssäkerheten för de barn som är huvudpersoner för socialtjänstens utredningar riskerar att bli lidande. Regeringen bör därför omgående tillsätta en utredning med uppdrag att se över hur länsstyrelsens möjligheter att bedriva en adekvat tillsyn över hur socialtjänstens hantering av frågor om vårdnad, boende och umgänge ska kunna förbättras. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Ungefär 14 000 flickor och pojkar i Sverige bor i familjehem eller i hem för vård och boende "HVB-hem". Att omhändertagna barn och ungdomar är ett stort ingripande i ett barns och dess närståendes liv. Att skilja barnet från dess invanda livsmiljö, även om den kan ha varit destruktiv, sätter stora spår. Trots det lyssnar vi vuxna sällan på de barn och unga som berörs av dessa insatser. Enligt Rädda Barnen upplever många av dessa barn att de vuxna inte lyssnar och att det är svårt att få information om sin situation t.ex. om varför de omhändertagits. Länsstyrelserna har ansvar för tillsynen. Barnen som är placerade upplever ofta tillsynsbesöken som tillrättalagda och saknar möjlighet att på ett tryggt och bra sätt få ge sin bild av boendet.

Det borde vara naturligt att barn ska kunna vända sig direkt till länsstyrelserna för att anmäla missförhållanden. Det finns inget lagligt hinder mot att anmäla missförhållanden till länsstyrelserna redan i dag även om deras verksamheter inte synes anpassade för denna uppgift. Av Rädda Barnens projekt

Fel! Okänt namn på

framgår att barn som vårdas på HVB-hem inte vet vart de ska vända sig om de blir illa behandlade under sin placering. Länsstyrelserna bör få i uppdrag att ta emot anmälningar om missförhållanden även direkt från barn. Länsstyrelsens verksamhet måste anpassas så att barns kontakt med myndigheten kan ske på barnets egna villkor och utan risk för represalier. Barnperspektivet bör stärkas i länsstyrelsernas tillsyn av familjehem och HVB-hem. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Ett problem som uppstått i vissa fall är att länsstyrelserna i princip saknar sanktionsmedel mot en kommun som trots upprepad kritik inte sköter tillsynen av placeringarna. I princip kan länsstyrelsen bara offentliggöra kritiken, men om den berörda kommunen inte bryr sig om den negativa publiciteten hjälper det ju knappast barnen som är placerade. Därför är det dags för regeringen att se över länsstyrelsernas sanktionsmöjligheter mot en kommun som bryter mot lagen. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

9 Kommission för barnhemsbarnen

Det har under den senaste tiden framkommit att många barn som placerades på barnhem eller i fosterfamilj under efterkrigstiden har blivit illa behandlade. Ett par olika föreningar har bildats som kräver upprättelse. Vänsterpartiet menar att dessa krav i stor utsträckning kan vara befogade. Innan vi beslutar om vilken slags kompensation som skulle kunna bli aktuell så menar vi dock att det är väsentligt att alla kort läggs på bordet.

Vänsterpartiet föreslår därför att en oberoende kommission av det slag som man haft i Norge tillsätts. En sådan kommission skulle kunna göra en oberoende utredning som skulle kunna accepteras både av drabbade barn och myndigheter och komma med förslag på hur samhället borde ersätta de drabbade. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

10 Samhällsnyttiga organisationer

Vi har redan i dag organisationer som erhåller stöd genom årliga bidrag i statsbudgeten. Dit hör handikapp-, nykterhets- och pensionärsorganisationer. Vi har också en rad organisationer som har tillkommit när det sociala nätverket inte fungerat. De får som regel inte sina pengar per automatik genom en post i statsbudgeten.

Dessa organisationer lever ofta ur hand i mun. Många har klarat sig under årtionden på tillfälliga bidrag och genom att få projektpengar. Det kan vara från Allmänna arvsfonden, Socialstyrelsens projektmedel eller från landsting och kommuner.

Vänsterpartiet har tidigare genom motioner och i förhandlingar med regeringen gjort försök att få en särskild budgetpost för att stadigvarande kunna

Fel! Okänt namn på

finansiera verksamheten för organisationer som Amningshjälpen, Fountain House, Kilen, Ågrenska, m.fl.

Regeringen tillsatte hösten 2005 en utredning som ska göra en översyn av statens bidrag till folkrörelserna. Förhoppningsvis kommer denna utredning under 2007 även med goda förslag till lösningar för de samhällsnyttiga organisationernas finansiering.

Stockholm den 29 oktober 2006

Lars Ohly (v)

Marie Engström (v)

Peter Pedersen (v)

Alice Åström (v)

Wiwi-Anne Johansson (v)

Kent Persson (v)

Eva Olofsson (v)